

รายงานการประเมินผลสัมฤทธิ์
ของพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕
และพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

ส่วนที่ ๑
ข้อมูลเบื้องต้น

- หน่วยงานผู้รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์
กรมทรัพย์สินทางปัญญา
- หน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมาย
กรมทรัพย์สินทางปัญญา
- ผู้รักษาการตามกฎหมาย
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์
- เหตุแห่งการประเมินผลสัมฤทธิ์ (ตอบได้มากกว่า ๑ ข้อ)
  - ครบรอบระยะเวลาที่กำหนด
  - ได้รับหนังสือร้องเรียนหรือข้อเสนอแนะจากผู้เกี่ยวข้องในเรื่อง
  - ได้รับข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการพัฒนากฎหมายในเรื่อง
  - อื่น ๆ คือ
- วันที่มีเหตุแห่งการประเมินผลสัมฤทธิ์ ๑ สิงหาคม ๒๕๖๗ โดยประเมินผลที่เกิดจากการบังคับใช้กฎหมายตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๒๒ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๖
- รายชื่อกฎหมายที่เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผลสัมฤทธิ์ในรายงานฉบับนี้
  - ๖.๑ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๐ (พ.ศ. ๒๕๒๙) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๙
  - ๖.๒ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๑ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๒
  - ๖.๓ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๒ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๒
  - ๖.๔ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๔ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๒
  - ๖.๕ กฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๕ (พ.ศ. ๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ลงวันที่ ๒๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๒
  - ๖.๖ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดผลิตภัณฑ์ที่จะใช้กับแบบผลิตภัณฑ์ที่จะขอรับสิทธิบัตร ลงวันที่ ๙ ตุลาคม ๒๕๒๒

๖.๗ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง กำหนดแบบพิมพ์คำขอบันทึกยินยอมให้บุคคลอื่นใช้สิทธิตามสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร คำขออนุญาตใช้สิทธิตามสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร คำขอจดทะเบียนการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร คำขอให้ยกเลิกใบอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร คำขอจดทะเบียนการโอนสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรและคำขอจดทะเบียนการรับโอน สิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรโดยทางมรดก และหลักฐานเกี่ยวกับการรับมรดก ลงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๔๒

๖.๘ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง กำหนดแบบพิมพ์คำขอเสนอค่าตอบแทนและเงื่อนไขการใช้สิทธิตามสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตรโดยรัฐ ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐

๖.๙ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์การขอขยายกำหนดเวลาส่งเอกสารหลักฐานเกี่ยวกับคำขอรับสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตร ลงวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๕๕๗

๖.๑๐ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง กำหนดแบบพิมพ์คำขอ คำร้อง คำคัดค้าน คำโต้แย้ง และคำอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑

๖.๑๑ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง สิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตรรูปแบบใหม่ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๔

๖.๑๒ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การให้บริการรับไฟล์เอกสารสิทธิบัตรทางอิเล็กทรอนิกส์ (Patent e-Document) ลงวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๖๔

๖.๑๓ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การให้บริการยื่นคำขอระหว่างประเทศ สนธิสัญญาความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (Patent Cooperation Treaty: PCT) ผ่านระบบยื่นคำขอระหว่างประเทศทางอิเล็กทรอนิกส์ (ePCT) ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๕

๖.๑๔ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง กำหนดแบบหนังสือมอบอำนาจ แบบพิมพ์คำขอระหว่างประเทศ และคำขอลอนคำขอระหว่างประเทศ ลงวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๕

๖.๑๕ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๖๕

๖.๑๖ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง โครงการเร่งรัดสิทธิบัตรมุ่งเป้า (Target Patent Fast-Track) ลงวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๖๕

๖.๑๗ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขสำหรับการยื่นคำขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร คำร้องหรือคำขออื่นๆ ผ่านทางระบบการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญาอิเล็กทรอนิกส์ (e-Filing) รูปแบบใหม่ ลงวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๕

๖.๑๘ ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง กำหนดค่ายื่นคำขอระหว่างประเทศ ค่าตรวจค้นระหว่างประเทศ ค่าดำเนินการเพื่อจัดส่งคำขอระหว่างประเทศ และค่าชำระเงินล่าช้า ลงวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๕๖๖

๗. รายชื่อกฎที่ดำเนินการประเมินผลสัมฤทธิ์เป็นการเฉพาะ
ไม่มี

ส่วนที่ ๒

การวิเคราะห์ความจำเป็นและผลกระทบของกฎหมาย

๘. กฎหมายนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ปัญหาใด

๘.๑ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการค้นคว้าวิจัยและประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธีใดชิ้นใหม่ และการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่เป็นประโยชน์และสร้างความก้าวหน้าทางเทคนิคด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรมในประเทศ

๘.๒ เพื่อให้ผู้ประดิษฐ์หรือผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้รับความคุ้มครองมิให้บุคคลใดมาลอกหรือเลียน การประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยมิให้ค่าตอบแทน

๘.๓ เพื่อเป็นการปฏิบัติตามพันธกรณีที่ประเทศไทยมีอยู่ตามความตกลงระหว่างประเทศตาม ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreements on Trade- Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPS) และอนุสัญญากรุงปารีสว่าด้วยการคุ้มครอง ทรัพย์สินอุตสาหกรรม (Paris Convention for the Protection of Industrial Property)

๙. มาตรการสำคัญที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายนี้ คือ

๙.๑ การให้ความคุ้มครองสิทธิบัตร พัฒนาระบบการตรวจสอบสิทธิบัตร ระบบนำเข้าและจัดเก็บ ข้อมูล ระบบนำเข้าข้อมูลการตรวจค้นแบบผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ตลอดจนมี กระบวนการ ขั้นตอน และระบบการขอรับความคุ้มครองที่สะดวก เพื่อช่วยให้กระบวนการตรวจสอบ สิทธิบัตรรวดเร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๙.๒ การกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการละเมิดสิทธิบัตร และอนุสิทธิบัตร

๑๐. กฎหมายนี้มีบทบัญญัติกำหนดให้ประชาชนต้องกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือไม่ อย่างไร

๑๐.๑ ประชาชนผู้ประสงค์จะขอรับการคุ้มครองการประดิษฐ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตน ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขตามที่กฎหมายบัญญัติ

๑๐.๒ กำหนดห้ามประชาชนซึ่งรู้ว่าการประดิษฐ์นั้นได้มีผู้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรไว้แล้วเปิดเผย รายละเอียดของการประดิษฐ์ไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ หรือกระทำโดยประการอื่นที่อาจจะก่อให้เกิด ความเสียหายแก่ผู้ขอรับสิทธิบัตรก่อนมีการประกาศโฆษณา

๑๐.๓ กำหนดให้ประชาชนงดเว้นการผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขายหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร และงดเว้นการผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาใน ราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้กรรมวิธีตาม สิทธิบัตร

๑๑. กฎหมายนี้ยังมีความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพการณ์ พัฒนาการของเทคโนโลยี และวิถีชีวิต ของประชาชนหรือไม่ เพียงใด

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นกฎหมายที่ให้ความคุ้มครอง การประดิษฐ์ และการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ซึ่งเป็นการตอบสนองการลงทุน ส่งเสริมให้มี การพัฒนาและต่อยอดเทคโนโลยี ซึ่งจะเป็นผลดีทำให้มีผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ช่วยแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้บริโภคมีทางเลือกที่ตอบสนองต่อความต้องการของตนเอง

มากยิ่งขึ้น รวมทั้งก่อให้เกิดการจ้างงานและการแข่งขันอย่างเป็นธรรม จึงยังมีความจำเป็นในการคุ้มครองการประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะส่งผลให้มีการพัฒนาการของเทคโนโลยี และสอดคล้องกับสภาพการณ์การพัฒนาเศรษฐกิจ และวิถีชีวิตของประชาชน

๑๒. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับจากการมีกฎหมายนี้ คือ

๑๒.๑ ระบบการคุ้มครองสิทธิบัตรที่มีประสิทธิภาพจะก่อให้เกิดแรงจูงใจในการคิดค้นและสร้างสรรค์ ทำให้เกิดนวัตกรรมใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม รวมทั้งมีสินค้าและบริการใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนออกสู่ตลาดมากยิ่งขึ้น เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการแขนงต่างๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตของคนในสังคม เกิดการลงทุน การจ้างงาน และส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยีใหม่ๆ รวมทั้งได้รับองค์ความรู้จากการถ่ายทอดเทคโนโลยี

๑๒.๒ สร้างความเชื่อมั่นให้กับนักวิจัยและนักลงทุนว่าจะได้รับผลตอบแทนที่เหมาะสมจากการสร้างสรรค์งานวิจัยและนวัตกรรมที่มีคุณภาพด้วยการได้รับการปกป้องภายใต้ระบบทรัพย์สินทางปัญญา

๑๒.๓ สร้างสมดุลระหว่างสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรกับประโยชน์สาธารณะ

๑๓. กฎหมายนี้ก่อให้เกิดผลดังต่อไปนี้หรือไม่ อย่างไร

- เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพของประชาชน

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีการกำหนดให้ผู้ทรงสิทธิบัตรเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้สิทธิตามสิทธิบัตรโดยการห้ามบุคคลอื่นใดผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร และงดเว้นการผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร

- ลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเป็นธรรมในสังคม

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมมีส่วนในการสร้างความเป็นธรรมในสังคมโดยการกำหนดให้ผู้ประดิษฐ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการประดิษฐ์ที่ตนได้ประดิษฐ์ขึ้น สิทธินี้มีส่วนช่วยให้ผู้ประดิษฐ์ได้รับประโยชน์จากการประดิษฐ์ของตน ไม่ถูกบุคคลอื่นนำไปผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต

- เป็นอุปสรรคต่อการแข่งขันหรือการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นกฎหมายที่นับเป็นปัจจัยสำคัญในการยกอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงสร้างพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์ (Scientific Infrastructure) ปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่เศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) จากการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันด้านวิทยาศาสตร์ โดยสถาบันการจัดการนานาชาติ (International Institute for Management Development : IMD) และรายงานการประเมินผลดัชนีนวัตกรรมโลก (The Global Innovation Index : GII) รวมทั้งการจัดอันดับของสภาเศรษฐกิจโลก (World Economic Forum : WEF) อีกทั้งการเร่งดำเนินการพัฒนาระบบสิทธิบัตรของไทยให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล และเอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมเป้าหมาย หรืออุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่ย่อมสร้างรายได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบให้กับประเทศ นำพาประเทศไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ

- เป็นการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ
ประเทศไทยเป็นภาคีความตกลงระหว่างประเทศหรือมีพันธกรณีที่จะเข้าเป็นภาคี
ความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิบัตร จำนวน ๓ ฉบับ ได้แก่

๑. อนุสัญญาปารีสว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินอุตสาหกรรม (Paris Convention for the Protection of Industrial Property)

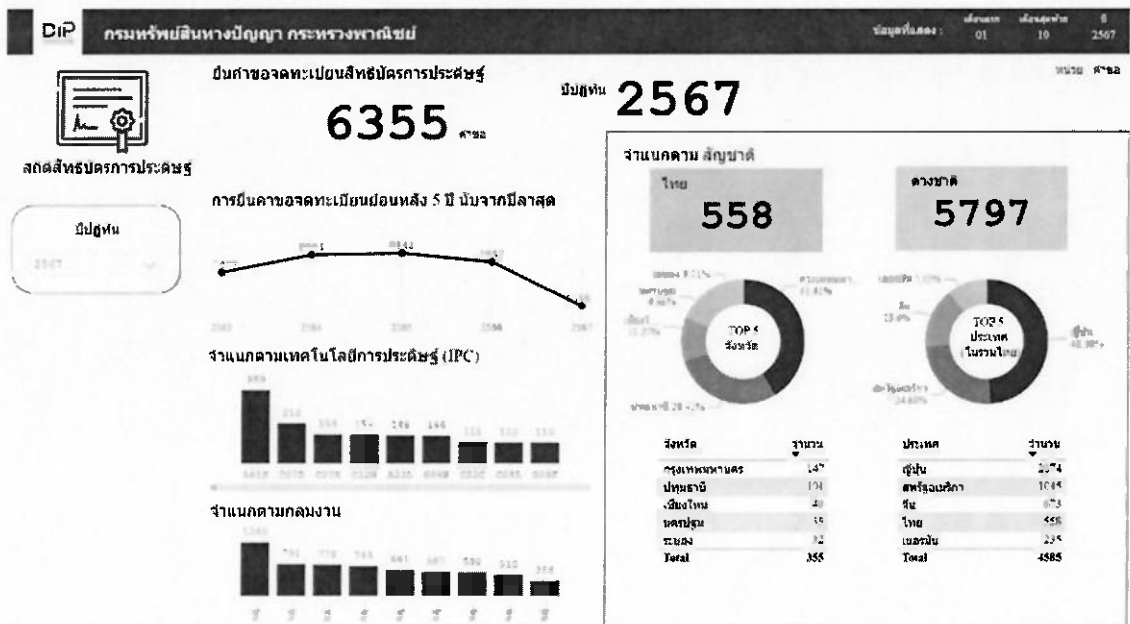
๒. ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreements on Trade- Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPS)

๓. ความตกลงกรุงเฮกว่าด้วยการจดทะเบียนการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมระหว่างประเทศ (Hague Agreement Concerning the International Registration of Industrial Designs)

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมจึงมีความสำคัญและจำเป็น
ในการทำให้กฎหมายของประเทศไทยสอดคล้องกับหลักสากลและพันธกรณีระหว่างประเทศ

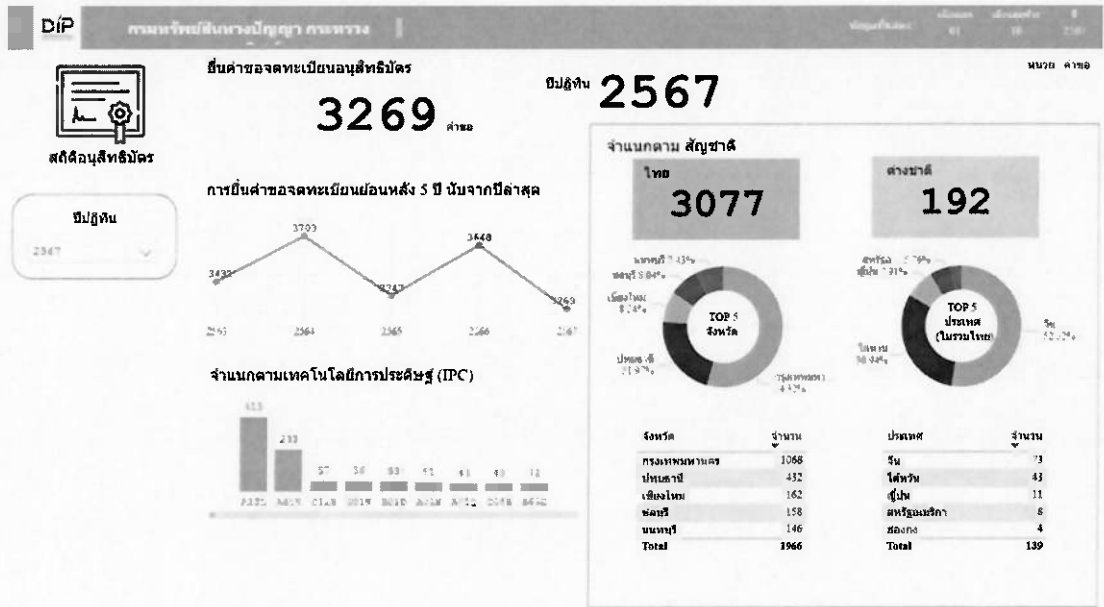
**๑๔. มีสถิติการดำเนินคดีและการลงโทษตามกฎหมาย หรือสถิติการปฏิบัติตามและการบังคับการ
ให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร**

๑. สถิติการยื่นคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตรการประดิษฐ์

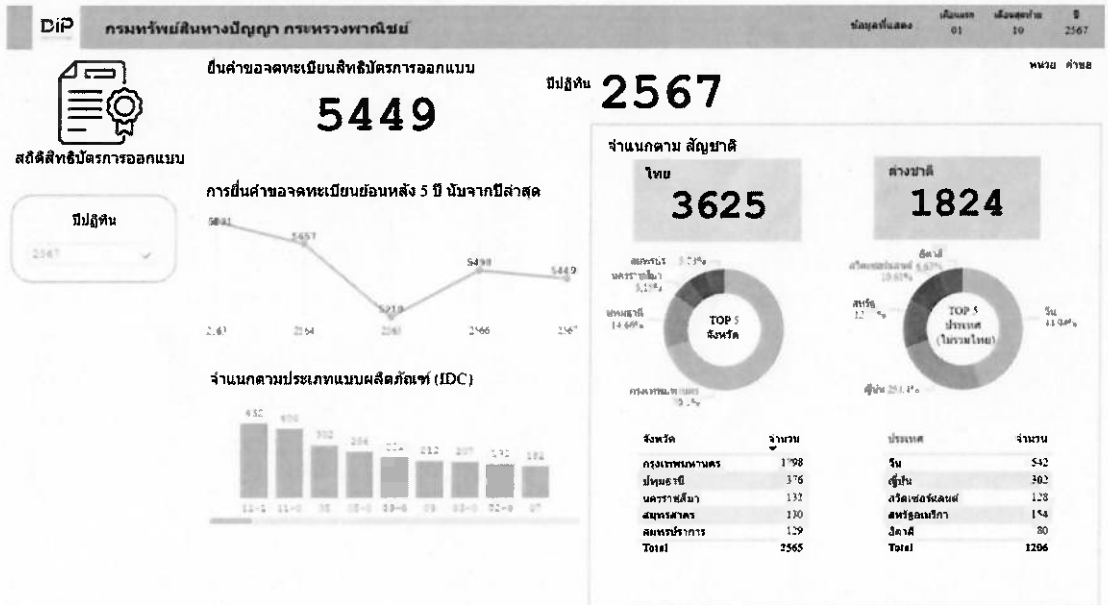
ปี	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗
จำนวนคำขอ	๗,๔๙๗	๘,๐๘๔	๘,๑๔๒	๗,๘๔๗	๖,๓๕๕

๒. สถิติการยื่นคำขอจดทะเบียนอนุสิทธิบัตร

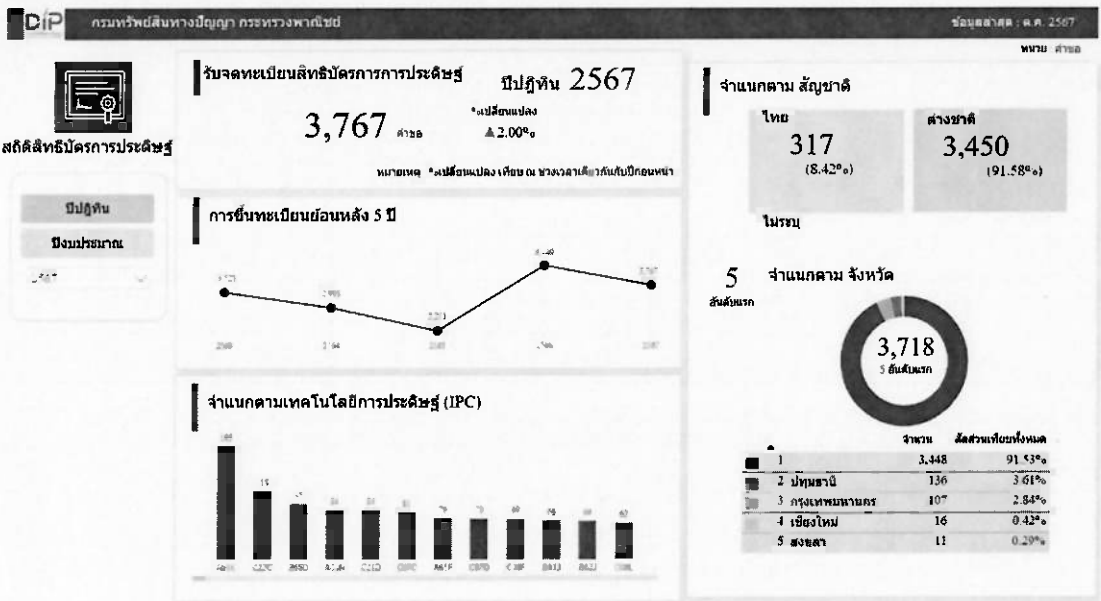
ปี	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗
จำนวนคำขอ	๓,๔๓๒	๓,๗๐๓	๓,๓๔๗	๓,๖๔๘	๓,๒๖๙

๓. สถิติการยื่นคำขอจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

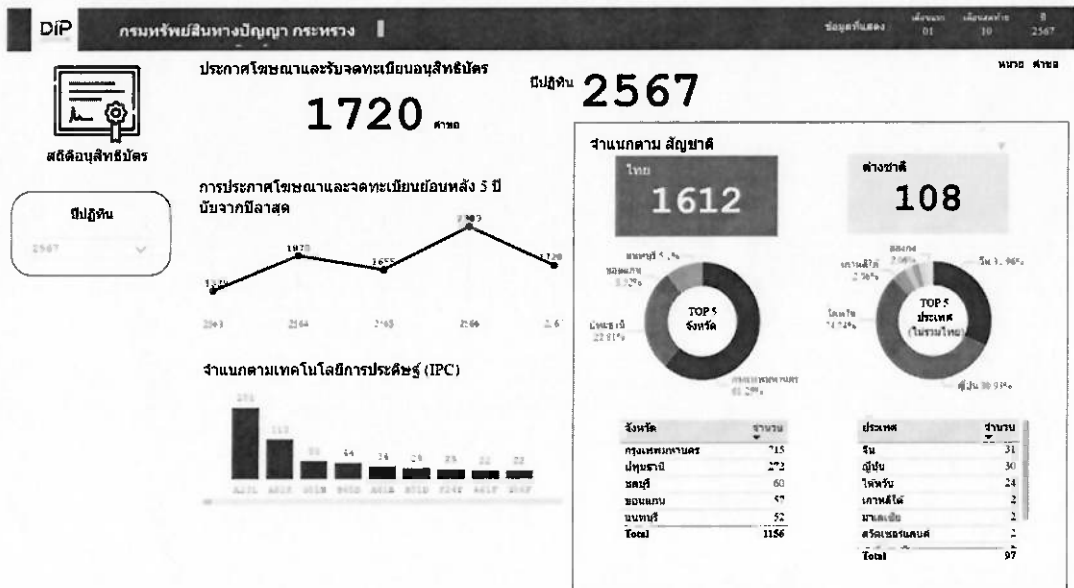
ปี	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗
จำนวนคำขอ	๕,๗๙๑	๕,๖๕๗	๕,๒๑๘	๕,๔๙๘	๕,๔๔๙

๔. สถิติการจดทะเบียนสิทธิบัตรการประดิษฐ์

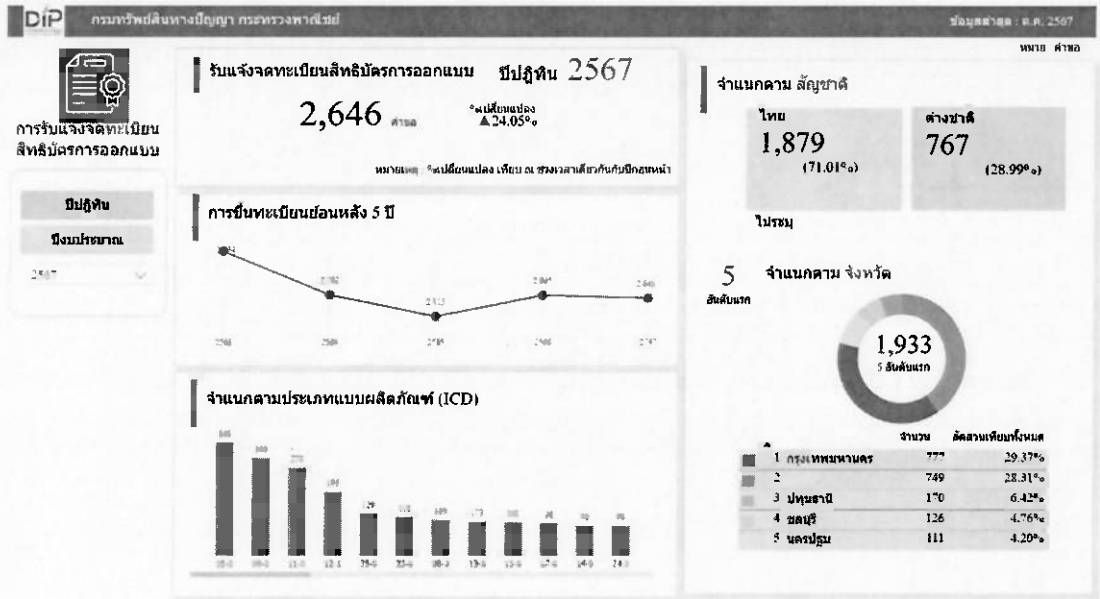
ปี	2563	2564	2565	2566	2567
จำนวนคำขอ	3,723	2,988	2,221	3,460	3,767

๕. สถิติการจดทะเบียนอนุสิทธิบัตร

ปี	2563	2564	2565	2566	2567
จำนวนคำขอ	1,540	1,820	1,655	2,387	1,720

๖. สถิติการจดทะเบียนสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

ปี	๒๕๖๓	๒๕๖๔	๒๕๖๕	๒๕๖๖	๒๕๖๗
จำนวนคำขอ	๓,๔๙๔	๒,๗๐๒	๒,๓๑๕	๒,๖๙๕	๒,๖๔๖

๗. สถิติการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญารายปีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และกรมศุลกากร ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๖

ลำดับ	หน่วยงาน	ปี 2562		ปี 2563		ปี 2564		ปี 2565		ปี 2566		รวมสถิติตั้งแต่ปี 2562 - 2566	
		คดี	ของกลาง (ชิ้น)	คดี	ของกลาง (ชิ้น)	คดี	ของกลาง (ชิ้น)	คดี	ของกลาง (ชิ้น)	คดี	ของกลาง (ชิ้น)	คดี	ของกลาง (ชิ้น)
1	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ												
	พ.ร.บ.เครื่องหมายการค้า	2,726	354,015	1,270	323,032	920	833,420	544	932,256	506	1,399,217	6,026	3,841,940
	พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์	1,079	35,410	527	35,469	438	20,643	517	19,048	262	268,167	2,823	378,737
	พ.ร.บ. สิทธิบัตร	5	271	-	-	23	653	9	37	3	20	40	981
	รวม	3,870	389,696	1,797	358,501	1,381	854,716	1,070	951,341	771	1,667,404	8,889	4,221,658
2	กรมสอบสวนคดีพิเศษ												
	พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า	4	732,747	4	512,621	4	2,922,630	9	672,881	12	176,397	33	5,017,276
	พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์	-	-	-	-	-	-	-	-	1	19,975	1	19,975
	พ.ร.บ. สิทธิบัตร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	รวม	4	732,747	4	512,621	4	2,922,630	9	672,881	13	196,372	34	5,037,251
3	กรมศุลกากร	1,006	527,195	1,541	52,517,596	484	1,347,055	498	683,954	731	293,658	4,260	55,369,458
	รวมทั้งสิ้น	4,880	1,649,638	3,342	53,388,718	1,869	5,124,401	1,577	2,308,176	1,515	2,157,434	13,183	64,628,367

๘. สถิติการปราบปรามการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญารายปีของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และกรมศุลกากร ปี พ.ศ. ๒๕๖๗

ลำดับ	หน่วยงาน	ปี 2566		พ.ศ. 2566		พ.ศ. 2567		เปรียบเทียบระหว่าง	
		(มกราคม - ธันวาคม)		(มกราคม - สิงหาคม)		(มกราคม - สิงหาคม)		ม.ค.-ส.ค. ของปี 66 และ ม.ค.-ส.ค. ของปี 67	
		คดี	ของกลาง (ชิ้น)	คดี	ของกลาง (ชิ้น)	คดี	ของกลาง (ชิ้น)	คดี เพิ่ม/ลด	ของกลาง เพิ่ม/ลด
1	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ								
	พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า	506	1,399,217	389	1,370,049	345	823,226	(11.31%)	(39.91%)
	พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์	262	268,167	226	266,672	221	529,522	(2.21%)	100.10%
	พ.ร.บ. สิทธิบัตร	3	20	1	10	3	3,230	200.00%	32,200.00%
	รวม	771	1,667,404	616	1,636,731	569	1,355,978	(7.63%)	(16.90%)
2	กรมสอบสวนคดีพิเศษ								
	พ.ร.บ. เครื่องหมายการค้า	12	176,397	9	106,464	7	162,056	(22.22%)	(4.14%)
	พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์	1	19,975	0	0	0	0	0%	0%
	พ.ร.บ. สิทธิบัตร	0	0	0	0	0	0	0%	0%
	รวม	13	196,372	9	106,464	7	102,056	(22.22%)	(4.14%)
3	กรมศุลกากร	731	293,658	556	146,751	358	873,730	(35.61%)	495.38%
	รวมทั้งสิ้น	1,515	2,157,434	1,181	1,889,946	934	2,331,764	(20.91%)	23.59%

๑๕. มีปัญหาและอุปสรรคในการบังคับใช้กฎหมายนี้หรือไม่ อย่างไร

๑๕.๑ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลายาวนานกว่า ๔๒ ปี แม้จะมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้ว ๒ ครั้ง แต่ไม่ได้เป็นการแก้ไขในสาระสำคัญของขั้นตอนหรือวิธีการจดทะเบียน ทำให้มีขั้นตอนการตรวจสอบคำขอบางขั้นตอนยังไม่สอดคล้องกับหลักสากล ส่งผลให้กระบวนการจดทะเบียนมีความล่าช้า ช้ำซ้อน เป็นอุปสรรคต่อการคุ้มครองสิทธิบัตรซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญก่อนนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

๑๕.๒ ในประเด็นของการคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองอย่างเพียงพอ ในเวทีระหว่างประเทศที่ผ่านมา เช่น การประชุม Intergovernmental Committee on Intellectual Property and Genetic Resources, Traditional Knowledge and Folklore (WIPO IGC) ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่สนับสนุนให้มีการจัดทำตราสารที่มีผลผูกพันเป็นกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อหามาตรการคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นการผลักดันร่างข้อบทให้มีหลักการการเปิดเผยแหล่งที่มาในกฎหมายว่าด้วยสิทธิบัตร และมีหลักการเข้าถึงและการแบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาความหลากหลายทางชีวภาพ (Convention on Biological Diversity : CBD) ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคี CBD แล้วเมื่อวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๔๗ และร่วมลงนามในพิธีสารนาโงยาว่าด้วยการเข้าถึงและแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้จากการใช้ประโยชน์ทรัพยากรพันธุกรรมอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม (Nagoya Protocol on Access to Genetic Resources and the Fair and Equitable Sharing on Benefits Arising from Their Utilization: Nagoya Protocol) แล้วเมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม ๒๕๕๕ ซึ่งมีสาระสำคัญที่สอดคล้องกัน ดังนั้น เพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศโดยจัดให้มีมาตรการที่เป็นไปตามท่าทีของไทยในเวทีระหว่างประเทศก่อนผลักดันให้เกิดความตกลงระหว่างประเทศในอนาคต จึงควรกำหนดให้มีข้อกำหนดดังกล่าวในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๑๕.๓ ผู้ออกแบบและผู้ประกอบการไทยในปัจจุบันได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถในการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่มีความสวยงาม ทันสมัย เป็นที่นิยมของผู้บริโภคทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และมีมูลค่าการส่งออกสินค้าออกแบบของไทยที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตาม การขึ้นตอนการตรวจสอบค่าขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับหลักสากลและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้กระบวนการจดทะเบียนมีความล่าช้า และเป็นอุปสรรคต่อการคุ้มครองสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญก่อนการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์

๑๕.๔ สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาถูกจำกัดโดยหลักดินแดน ซึ่งเป็นอำนาจตามกฎหมายของแต่ละประเทศในการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในอาณาเขตของตน ดังนั้น หากบุคคลใดต้องการขอรับความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาของตนในต่างประเทศจะต้องดำเนินการตามกฎหมายภายในของประเทศดังกล่าว ซึ่งการขอรับความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในต่างประเทศนั้นมีค่าใช้จ่ายสูง ระบบและขั้นตอนต่างๆ มีความยุ่งยากซับซ้อน และต้องใช้เวลา จึงอาจเป็นอุปสรรคสำหรับผู้ประกอบการไทยในการขอรับความคุ้มครองในต่างประเทศ

ส่วนที่ ๓

การตรวจสอบเนื้อหาของกฎหมาย

๑๖. กฎหมายนี้มีความสัมพันธ์หรือใกล้เคียงกับกฎหมายอื่นหรือไม่ อย่างไร

ไม่มีกฎหมายอื่นที่มีความสัมพันธ์หรือใกล้เคียงกับพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๑๗. มีการฟ้องคดีต่อศาลรัฐธรรมนูญหรือศาลปกครอง หรือการร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดิน หรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเกี่ยวกับกฎหมายนี้กี่เรื่องและในประเด็นใด
ไม่มี

๑๘. การใช้ระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการ ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ และโทษอาญาในกฎหมายนี้ (ถ้ามี) ยังมีความเหมาะสมอยู่หรือไม่ อย่างไร

ความเหมาะสมของระบบอนุญาต

สิทธิบัตรเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียว (Exclusive rights) ที่รัฐให้เพื่อตอบแทนความวิริยะอุตสาหะในการประดิษฐ์คิดค้น ดังนั้น การประดิษฐ์และการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่จะได้รับสิทธิบัตรจะต้องผ่านการตรวจสอบจากพนักงานเจ้าหน้าที่ว่าเป็นไปตามเงื่อนไขในการได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหรือไม่ จึงจำเป็นต้องคงระบบอนุญาตไว้ตามเดิม

ความเหมาะสมของระบบคณะกรรมการ

ระบบคณะกรรมการสิทธิบัตรมีหน้าที่และอำนาจในการวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งหรือคำวินิจฉัยของอธิบดีที่เกี่ยวข้องกับสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตรในขั้นตอนต่างๆ จึงมีความจำเป็นเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเป็นการเปิดช่องให้มีการตรวจสอบการใช้ดุลพินิจและการพิจารณาออกสิทธิบัตรโดยบุคคลที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องและเป็นกลาง รวมถึงให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาแก่รัฐมนตรี

ในการออกกฎกระทรวง ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ และปฏิบัติการอื่นที่เกี่ยวข้องตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย อันเป็นหน้าที่ที่ต้องมีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์

ความเหมาะสมของการให้อำนาจดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่

การตรวจสอบสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตรต้องมีการตรวจสอบตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งกฎหมายได้กำหนดกรอบการพิจารณาอย่างกว้างไว้ ประกอบกับคำขอรับสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตรแต่ละฉบับมีรายละเอียดการประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างกัน พนักงานเจ้าหน้าที่จึงจำเป็นต้องมีดุลพินิจในการตรวจสอบคำขอและออกคำสั่ง โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ประกาศใช้คู่มือการตรวจสอบคำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตร และคู่มือคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Guidelines for Examination) เพื่อเป็นแนวทางการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติงานตรวจสอบคำขอของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้องตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ตลอดจนเพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ใช้ดุลพินิจไปในแนวทางเดียวกัน มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับมาตรฐานสากล ทั้งนี้ คู่มือการตรวจสอบฯ ได้จัดทำขึ้นโดยรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน เช่น ตัวแทนสิทธิบัตร สำนักงานกฎหมาย และภาคประชาสังคม เป็นต้น

ความเหมาะสมของการกำหนดโทษอาญา

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีการกำหนดโทษอาญาไว้หลายประการ ทั้งโทษปรับและโทษจำคุก เช่น กำหนดโทษทางอาญาสำหรับการเปิดเผยรายละเอียดการประดิษฐ์หรืออาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ขอรับสิทธิบัตร หรือการละเมิดสิทธิบัตร ซึ่งเป็นการป้องปรามไม่ให้มีการกระทำละเมิดสิทธิในสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร เพื่อไม่ให้มีบุคคลใดนำการประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิต่อผู้ทรงสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรที่ได้ใช้ความวิริยะอุตสาหะและการลงทุนในการคิดค้นการประดิษฐ์ กรรมวิธี หรือแบบผลิตภัณฑ์ขึ้น การกำหนดโทษทางอาญาไว้จึงยังมีความจำเป็นเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมายได้

ส่วนที่ ๔
ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๑๙. การรับฟังความคิดเห็น

- ได้รับฟังความคิดเห็นโดยถูกต้องตามข้อ ๕ และข้อ ๖ ของแนวทางการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายแล้ว โดยวิธีการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผ่านหน้าเว็บไซต์ระบบกลางทางกฎหมาย (law.go.th) และหน้าเว็บไซต์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา (www.ipthailand.go.th) ตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม – ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๗ รวมเป็นระยะเวลา ๓๑ วัน
- ได้รับฟังความคิดเห็นโดยวิธีอื่นนอกจากผ่านระบบกลาง (หากมี โดยระบุทุกวิธี) มีหนังสือสอบถามความคิดเห็นไปยังหน่วยงานภาครัฐ สำนักงานกฎหมาย ตัวแทน สิทธิบัตร พร้อมทั้งได้จัดประชุมประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา เมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๗ ณ สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์

๑๙.๑ สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย				
ข้อ	ประเด็นคำถาม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ความเห็น/ ข้อเสนอ แนะอื่นๆ
๑	ท่านเห็นว่า ปัจจุบันยังจำเป็นต้องมีพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติมอยู่หรือไม่	๑๓ (๙๒.๘๖%)	๑ (๗.๑๔%)	๐
๒	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าการประดิษฐ์ชิ้นใหม่และความหมายของงานที่ปรากฏอยู่แล้วตามมาตรา ๖ มีรายละเอียดครบถ้วนและถ้อยคำมีความชัดเจนในแต่ละอนุมาตรา	๑๐ (๗๑.๔๓%)	๓ (๒๑.๔๓%)	๑ (๗.๑๔%)
๓	ท่านคิดว่าบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิขอรับสิทธิบัตรในการประดิษฐ์ที่ลูกจ้างได้ทำขึ้นและสิทธิของลูกจ้างในการได้รับบำเหน็จพิเศษตามมาตรา ๑๑ และ ๑๒ มีความเหมาะสมหรือไม่	๑๔ (๑๐๐%)	๐	๐
๔	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่ากระบวนการตรวจสอบสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ มีความชัดเจนและเหมาะสม	๑๒ (๘๕.๗๑%)	๒ (๑๔.๒๙%)	๐
๕	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่ากระบวนการคัดค้านสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ มีความชัดเจนและเหมาะสม	๑๓ (๙๒.๘๖%)	๑ (๗.๑๔%)	๐

สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย				
ข้อ	ประเด็นคำถาม	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ความเห็น/ ข้อเสนอ แนะอื่นๆ
๖	ท่านคิดว่าบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตร และข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิในสิทธิบัตรตาม พระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ มีความครอบคลุมชัดเจนหรือไม่	๑๒ (๙๒.๓๑%)	๐	๑ (๗.๖๙%)
๗	ท่านคิดว่าบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตร การออกแบบผลิตภัณฑ์และข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิ ในสิทธิบัตรในการใช้แบบผลิตภัณฑ์ตาม พระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ มีความครอบคลุมชัดเจนหรือไม่	๑๒ (๘๕.๗๒%)	๑ (๗.๑๔%)	๑ (๗.๑๔%)
๘	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าการอนุญาตให้ใช้สิทธิตาม สิทธิบัตร ซึ่งยังคงต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียน ต่อนายทะเบียน ตามมาตรา ๔๑ ยังมีความจำเป็น และเหมาะสม	๑๒ (๘๕.๗๑%)	๒ (๑๔.๒๙%)	๐
๙	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่ากระบวนการเกี่ยวกับการ ตรวจสอบคำขอรับอนุสิทธิบัตร มีความชัดเจนและ เหมาะสม	๑๒ (๘๕.๗๑%)	๒ (๑๔.๒๙%)	๐
๑๐	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าคณะกรรมการสิทธิบัตรมี หน้าที่และอำนาจที่เหมาะสม	๑๔ (๑๐๐%)	๐	๐
๑๑	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าบทบัญญัติในหมวดเบ็ดเตล็ด ยังมีความจำเป็นและเหมาะสม	๑๔ (๑๐๐%)	๐	๐
๑๒	ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าความผิดและบทกำหนดโทษใน หมวดที่ ๖ ยังมีความจำเป็นและเหมาะสม	๑๒ (๘๕.๗๑%)	๒ (๑๔.๒๙%)	๐

๑๙.๒ ความคิดเห็นและข้อสังเกตที่ได้รับ เช่น

(๑) มีบทบัญญัติมาตราใดของพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ท่านเห็นว่าสมควรยกเลิกหรือแก้ไขเพิ่มเติม

- ควรแก้ไข มาตรา ๖๐ กฎหมายควรรองรับคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ อาจจะรวมถึงแบบผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกัน หลายแบบผลิตภัณฑ์ได้ (multiple design application) และควรรองรับการออกแบบผลิตภัณฑ์บางส่วนด้วย (partial design)

- ควรแก้ไข มาตรา ๖๒ เรื่องอายุการคุ้มครองของสิทธิบัตรออกแบบจาก ๑๐ ปี เป็น ๑๕ ปี เพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีกรุงเฮก

- ควรยกเลิก มาตรา ๘๘ เนื่องจากมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวกับความรับผิดในทางอาญาของผู้แทนนิติบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๐ บังคับใช้อยู่แล้ว และมีบทบัญญัติมาตรา ๓ (๑๒) ให้ยกเลิกมาตรา ๘๘ ในพระราชบัญญัติสิทธิบัตร

(๒) ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าการประดิษฐ์ขึ้นใหม่และความหมายของงานที่ปรากฏอยู่แล้วตามมาตรา ๖ มีรายละเอียดครบถ้วนและถ้อยคำมีความชัดเจนในแต่ละอนุมาตรา

- กรณีข้อยกเว้นตามมาตรา ๖(๒) ของพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งในทางปฏิบัติผู้ประกอบการต้องนำหลักฐานการเปิดเผยมาแสดงต่อเจ้าหน้าที่นั้นเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ผู้ประกอบการ

(๓) ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่ากระบวนการตรวจสอบสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ มีความชัดเจนและเหมาะสม

- กรณีตามมาตรา ๙ แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร มีความไม่ชัดเจนอยู่หลายประการ เนื่องจากมาตราดังกล่าวได้รับการตีความอย่างกว้าง ซึ่งมาตราดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่จำกัดสิทธิของผู้ขอรับสิทธิบัตร ดังนั้น การตีความของมาตราดังกล่าวจึงไม่ควรที่จะตีความอย่างกว้าง มาตรา ๙(๑) บัญญัติว่า “จุลชีพและส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของจุลชีพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ” แต่ข้อความดังกล่าวถูกตีความอย่างกว้าง ตามที่ได้รับการระบุไว้ในคู่มือตรวจสอบคำขอรับสิทธิบัตรของผู้ตรวจสอบกรมทรัพย์สินทางปัญญา ว่าข้อความดังกล่าวครอบคลุมไปถึงจุลชีพที่เกิดขึ้นเอง และมีอยู่ตามธรรมชาติ หรือที่มนุษย์สร้างขึ้นให้มีคุณลักษณะและ/หรือคุณสมบัติเหมือนหรือเหมือนในนัยสำคัญกับสิ่งดังกล่าวที่เกิดขึ้นเองและมีอยู่ตามธรรมชาติ จึงมีความคิดเห็นว่าเป็นการตีความที่กว้างเกินบทบัญญัติตามมาตราดังกล่าว มาตรา ๙(๔) บัญญัติว่า “วิธีการวินิจฉัย บำบัด หรือรักษาโรคมมนุษย์ หรือสัตว์” มีความคิดเห็นว่ามาตราดังกล่าวได้มีการตีความที่กว้างเกินไปเช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ในคู่มือการตรวจสอบตีความรวมถึงการยับยั้งโรคและการให้วัคซีน ซึ่งไม่ควรที่จะถูกตีความรวมอยู่ในการบำบัดและการรักษาโรค การตีความเกินขอบเขตดังกล่าวส่งผลให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรเกิดความสับสนเมื่อได้รับคำสั่งแก้ไขที่เกี่ยวข้องกับมาตราดังกล่าว

(๔) ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าการอนุญาตให้ใช้สิทธิตามสิทธิบัตร ซึ่งยังคงต้องทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อนายทะเบียน ตามมาตรา ๔๑ ยังมีความจำเป็นและเหมาะสม

- ควรแก้ไข มาตรา ๔๑ ในกรณีของการอนุญาตให้ใช้สิทธิให้ไม่ต้องมีการบังคับการจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เนื่องจาก

(๑) สัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรเป็นความตกลงเชิงธุรกิจตามบริบทของธุรกรรมและตลาดผลิตภัณฑ์หรือบริการ จึงควรเป็นไปตามการเจรจาตกลงของคู่สัญญา ซึ่งในประเด็นความกังวลเรื่องเจ้าของสิทธิผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิอาจกำหนดข้อสัญญาที่จำกัดการแข่งขันไม่ชอบธรรมนั้น พระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๕ (พ.ศ.๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ ได้กำหนดเรื่องข้อสัญญาที่จำกัดการแข่งขันไม่ชอบธรรมไว้แล้ว และคู่สัญญาสามารถใช้สิทธิตามกฎหมายฟ้องร้องต่อศาลให้ข้อสัญญานั้นเป็นโมฆะได้

(๒) การจดทะเบียนสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ ยังคงก่อให้เกิดภาระในการดำเนินการแก่เจ้าของสิทธิบัตรผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิและผู้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิที่จะต้องแจ้งข้อมูลตามที่กฎกระทรวงจะกำหนดต่อไปในอนาคต โดยคู่สัญญามีได้รับประโยชน์เพิ่มเติมจากการจดแจ้งฯ เพราะคู่สัญญาสามารถใช้สิทธิตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ และกฎกระทรวง ฉบับที่ ๒๕ (พ.ศ.๒๕๔๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ เรื่องข้อสัญญาที่จำกัดการแข่งขันไม่ชอบธรรม

(๓) อาจกำหนดให้การจดทะเบียนสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิ เป็นเพียงทางเลือก ในการดำเนินการสำหรับบุคคลดังกล่าว โดยไม่มีผลต่อการยกสัญญาเป็นข้อต่อสู้กับบุคคลภายนอก ในกรณีที่คู่สัญญาประสงค์จะให้กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์ ช่วยพิจารณาข้อสัญญา อนุญาตให้ใช้สิทธิที่จำกัดการแข่งขันไม่ชอบธรรม

(๔) ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่ากระบวนการเกี่ยวกับการตรวจสอบคำขอรับอนุสิทธิบัตร มีความชัดเจนและเหมาะสม

- ควรแก้ไขระยะเวลาการยื่นขอให้ตรวจสอบการประดิษฐ์สำหรับอนุสิทธิบัตร ให้มีระยะเวลามากกว่า ๑ ปี เพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียได้ใช้สิทธิตรวจสอบได้มากขึ้น นอกจากนี้ ควรแก้ไข ให้ “บุคคลใดๆ” ยื่นคำร้องขอการตรวจสอบได้ไม่ใช่เฉพาะ “ผู้มีส่วนได้เสีย”

(๖) ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ

- ควรมีการกำหนดกรอบระยะเวลาในการพิจารณาการจดทะเบียนสิทธิบัตร การประดิษฐ์และสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในแต่ละขั้นตอน ทั้งช่วงก่อนและหลังการประกาศ โฆษณา เพื่อให้สามารถวางแผนการดำเนินงานทางธุรกิจได้

ทั้งนี้ กระทรวงพาณิชย์โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาได้เสนอการแก้ไขในประเด็นต่างๆ ใน (ร่าง) พระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบในหลักการ ของร่างกฎหมายดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๕ ขณะนี้อยู่ระหว่างการรับฟังความคิดเห็น ผ่านระบบกลางทางกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒๐. ได้นำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายของกฎหมายฉบับนี้ (ถ้ามี) มาประกอบการพิจารณาด้วยแล้วหรือไม่

ไม่ได้นำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบดังกล่าวมาประกอบการพิจารณา เนื่องจาก พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ ประกาศใช้ก่อนที่พระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำ ร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ. ๒๕๖๒ จะมีผลใช้บังคับ จึงไม่ได้ มีการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๒๑. หน่วยงานได้

๒๑.๑ ออกกฎหรือดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เพื่อที่ประชาชน จะสามารถปฏิบัติตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ดำเนินการออกกฎ ประกาศ ระเบียบ และคำสั่งตามที่ กฎหมายบัญญัติและให้อำนาจไว้ รวมถึงจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนในส่วนของ การขอรับสิทธิบัตร และอนุสิทธิบัตร การตรวจสอบคำขอรับสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตร เพื่อให้ประชาชนสามารถปฏิบัติ ตามกฎหมายหรือได้รับสิทธิประโยชน์จากกฎหมาย และใช้เป็นแนวทางสำหรับเจ้าหน้าที่ ในการดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

๒๑.๒ ดำเนินการอื่นเพื่อปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้มีการรวบรวมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความคุ้มครองทาง ทรัพย์สินทางปัญญาในเรื่องสิทธิบัตร เพื่อให้ผู้ประกอบการและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ ในสิทธิบัตรมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒๒. ผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

๒๒.๑ กฎหมายนี้มีการบังคับใช้หรือไม่ อย่างไร

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๒๒ จนถึงปัจจุบัน มีการแก้ไขเพิ่มเติม ๒ ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

๒๒.๒ หากมีการบังคับใช้ เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร

ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม บรรลुวัตถุประสงค์และเกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย กล่าวคือ พระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ ได้ให้ความคุ้มครองผู้ทรงสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร ไม่ให้บุคคลใดผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขายหรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร ซึ่งหากมีการกระทำดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร จะได้รับโทษทางอาญาสำหรับการละเมิดสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ นี้

๒๒.๓ ประชาชนมีภาระหรือรัฐมีต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างไร

ประชาชนจะใช้ประโยชน์จากการประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความคุ้มครองจะต้องขออนุญาตการใช้สิทธิบัตรและค่าใช้จ่ายสำหรับการใช้สิทธิบัตรจากผู้ทรงสิทธิบัตร จึงเกิดภาระสำหรับผู้ประกอบการได้

ทั้งนี้ ในกรณีที่มีการดำเนินการในคดีแพ่งหรือคดีอาญาเกี่ยวกับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร อาจมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐในขั้นตอนต่างๆ เช่น เจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานอัยการ ผู้พิพากษา เจ้าพนักงานบังคับคดี เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หรือบุคคลผู้มีส่วนในกระบวนการดังกล่าวต้องเสียค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมให้แก่ภาครัฐในส่วนที่เกี่ยวข้อง เช่น ค่าธรรมเนียมศาล หรือค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี เป็นต้น

รัฐมีต้นทุนในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ได้แก่ การดำเนินการจดทะเบียนการประดิษฐ์และออกสิทธิบัตร ค่าพัฒนาและใช้งานระบบคอมพิวเตอร์ ค่าใช้จ่ายในการนำเข้าข้อมูลและเอกสาร ค่าจัดส่งเอกสาร ค่าพื้นที่ในการจัดเก็บเอกสาร ค่าติดต่อสื่อสารและประสานงาน รวมถึงต้องมีการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เกิดการเชื่อมโยงและบูรณาการข้อมูล ประกอบกับต้องมีการให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ปฏิบัติตามกฎหมายและคู่มือสำหรับประชาชนโดยเคร่งครัด อีกทั้งต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารและรับรู้หลักเกณฑ์และขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับการขอรับสิทธิบัตรที่กำหนดไว้ในคู่มือสำหรับประชาชนด้วย

๒๒.๔ เกิดผลที่ไม่ได้คาดคิดหรือไม่พึงประสงค์หรือไม่

ปัจจุบันระยะเวลาในกระบวนการตรวจสอบคำขอรับสิทธิบัตรยังไม่ได้มีการกำหนดเวลาที่แน่ชัด ส่งผลให้กระบวนการจดทะเบียนมีความล่าช้าและเป็นอุปสรรคต่อการคุ้มครองสิทธิบัตร ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญก่อนการนำไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ จึงอาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป อย่างไรก็ตาม กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้กำหนดกรอบเวลาการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ และได้พยายามดำเนินการต่างๆ ให้การตรวจสอบสิทธิบัตรมีความรวดเร็วขึ้น

๒๓. กฎหมายนี้คุ้มค่าหรือได้สัดส่วนเมื่อเทียบประโยชน์ที่ได้รับกับภาระของประชาชนและทรัพยากรที่ใช้ในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สร้างแรงจูงใจในการประดิษฐ์คิดค้น และส่งเสริมบรรยากาศการค้าการลงทุนจากนักลงทุนต่างประเทศ ซึ่งเป็นเจ้าของนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพให้เข้ามาลงทุนในประเทศไทย ก่อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกในด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้ประกอบการไทยสามารถนำสิทธิบัตรไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ สร้างรายได้ และเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและบริการ รวมทั้งอาจนำไปใช้เป็นหลักประกันทางธุรกิจตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันทางธุรกิจ เพิ่มช่องทางในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากยิ่งขึ้น และยังช่วยสร้างความเข้มแข็งและศักยภาพทางเศรษฐกิจ รวมทั้งพัฒนาความสามารถในการแข่งขันของ SMEs และ Startup ไทยได้

๒๔. สมควรยกเลิก แก้ไข ปรับปรุงกฎหมายหรือกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

กรมทรัพย์สินทางปัญญา ได้รับฟังความคิดเห็นในโอกาสต่างๆ และเห็นว่าพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. ๒๕๒๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีการแก้ไขเพิ่มเติม ๒ ครั้ง แต่ไม่ได้เป็นการแก้ไขในสาระสำคัญของขั้นตอนหรือวิธีการจดทะเบียน ทำให้ขั้นตอนการตรวจสอบคำขอรับสิทธิบัตรยังไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับปัจจุบันการขอรับความคุ้มครองการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมในต่างประเทศมีค่าใช้จ่ายสูง ระบบและขั้นตอนต่างๆ มีความยุ่งยากซับซ้อน จนอาจเป็นอุปสรรคสำหรับผู้ประกอบการในการขอรับความคุ้มครองในต่างประเทศ จึงเห็นสมควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย โดยได้ยกร่างและเสนอร่างพระราชบัญญัติสิทธิบัตร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ในประเด็นดังต่อไปนี้

๒๔.๑ แก้ไขปรับปรุงขั้นตอนการตรวจสอบคำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ และอนุสิทธิบัตร ให้มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

๒๔.๒ แก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติเรื่องการบังคับใช้สิทธิตามสิทธิบัตร (Compulsory Licensing) ให้เกิดความชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาประเทศและสังคมโดยรวม และมีความครบถ้วนตามความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า (Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights: TRIPS Agreement)

๒๔.๓ กำหนดให้ผู้ขอรับสิทธิบัตรระบุแหล่งที่มาและยื่นเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการขออนุญาตก่อนการเข้าถึงและข้อตกลงแบ่งปันผลประโยชน์ในคำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์และอนุสิทธิบัตร

๒๔.๔ แก้ไขขั้นตอนการจดทะเบียนสัญญาอนุญาตให้ใช้สิทธิเป็นการจัดแจ้งการอนุญาตให้ใช้สิทธิ

๒๔.๕ กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสิทธิบัตรซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานต่อไปจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่

๒๔.๖ แก้ไขปรับปรุงการคุ้มครองสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัย ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงกระบวนการ ขั้นตอน และระบบสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ในประเด็นต่างๆ ให้มีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

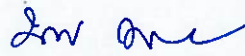
๒๔.๗ เพิ่มบทบัญญัติเพื่อรองรับการเข้าเป็นภาคีความตกลงกรุงเฮกฯ ภายใต้กรมสารนิเวศ ค.ศ. ๑๙๙๙ เพื่ออำนวยความสะดวกในการจดทะเบียนการออกแบบผลิตภัณฑ์ระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้ให้ความเห็นชอบในหลักการของร่างกฎหมายดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๖๕ ขณะนี้อยู่ระหว่างการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๒๕. สมควรดำเนินการอื่นเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพในการปฏิบัติตามและบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือมีข้อเสนออื่นหรือไม่ อย่างไร
ไม่มี

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าข้อมูลที่ปรากฏในรายงานนี้เป็นข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบและวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วนแล้ว

ลงชื่อ .....

(นางสาวนุสรรา กาญจนกุล)

อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

๒๓ มกราคม ๒๕๖๘

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ กรมทรัพย์สินทางปัญญา

เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ นางสาวจุฬามนต์ รูปงาม นางสาวญาณิ ปุณโยปกรณ

นางสาวภัทลธิ์รักษ์ ธนาศุภวัฒน์ นายพุฒิพัฒน์ จิรัสัยชำนาญ

โทร. ๐ ๒๕๔๗ ๕๑๙๑

อีเมล legaldip09@gmail.com